

Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

Jaarverslag 2022

Inhoud

Voorwoord.....	3
De weidevogelreservaten De Kroon en De Hoon.....	4
Verslag van het bestuur 2022.....	5
Financiën.....	8
Verslag broedvogels De Kroon en Vitens.....	13
Tabel 1 Overzicht broedvogels De Kroon/Vitens.....	18
Verslag beheer en gebruik De Kroon 2022.....	19
Verslag beheer en gebruik De Hoon 2022.....	20
Verslag flora en fauna De Kroon en Vitens 2022.....	23
Bijlage 1 gebiedsindeling De Kroon/Vitens.....	25
Colofon.....	26

Voorwoord

Voor u ligt het achtste jaarverslag van de stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk.

2022 is een mooi een bijzonder jaar geweest. Een bijzonder jaar, omdat de vele beperkingen als gevolg van corona werden opgeheven. Een mooi jaar, omdat we goede resultaten hebben geboekt. De verslagen over het beheer van De Kroon/Vitens en De Hoon laten dat zien. Wat 2022 extra bijzonder maakt is dat onze stichting verantwoordelijk is geworden voor het weidevogelbeheer van De Hoon. Een mooi jaar ook, omdat we weer een excursie konden houden en veel vogelliefhebbers konden genieten van de (weide)vogels op De Kroon.

De stichting heeft als doel uitbreiding van de weidevogelgebieden op het eiland van Schalkwijk. Om die reden heeft het bestuur nauw contact en regelmatig overleg gehad met de ambtenaren en de wethouder van de gemeente Houten. Het overleg verloopt in een goede sfeer. Maar desondanks heeft de gemeente besloten medewerking te verlenen aan een zonneveld waarmee een weidevogelleefgebied verloren gaat zonder dat dit gecompenseerd is. Dit vergroot dus de opgave.....

De weidevogelgebieden De Kroon en Vitens hebben in 2022 naast de vele weidevogels ook vele aanwinsten opgeleverd van andere vogels. Een paartje kluten bracht drie jongen groot. Een zeldzaam porseleinhoen heeft op De Kroon gebivakkeerd en er broeden nu in het totaal 20 soorten vogels, vier keer zoveel dan bij de start in 2015.

Deze mooie resultaten een mooie beloning zijn voor alle inspanningen van de grote groep vrijwilligers onder aanvoering van Ben de Kruijff en Tijmen Blokhuis op de Kroon en Peter Peek en Siebe Bonthuis op De Hoon. Ook is het een mooie beloning voor de goede samenwerking met Vitens en onze pachters, de gebroeders Sturkenboom (De Kroon) en Michiel Miltenburg (De Hoon).

Dank aan allen die hebben bijgedragen aan het beheer van De Kroon en De Hoon!

Jan Buys

Voorzitter Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

De weidevogelreservaten

De Kroon

In 2014 heeft de gemeente Houten circa 10 hectare weiland aangekocht ter compensatie voor de weidevogelbiotoop in Houten dat stukje bij beetje verloren gaat door de ontwikkeling van een bedrijventerrein en een sportpark aan de Meerpaal.

Dit compensatieplan is in overleg tussen de werkgroep Weidevogelbescherming van de Milieuwerkgroep Houten en de gemeente Houten tot stand gekomen. Enkele vrijwilligers van de Weidevogelwerkgroep Houten hebben vervolgens op 18 februari 2015 de Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk opgericht. Deze stichting pacht de grond van de gemeente en verzorgt in samenwerking met een veehouder het voor weidevogels optimale beheer.

De keuze is op weiland De Kroon gevallen, omdat dit weiland van oudsher weidevogelrijk is. Het land is altijd traditioneel gebruikt en er is bovendien een nat gedeelte (zogenoeten 'plasdras') in aanwezig wat voor weidevogels een belangrijke trekpleister kan zijn.

In 2018 is het naastgelegen weiland door Vitens verworven ten behoeve van waterwinning. De stichting heeft met Vitens afspraken kunnen maken ook hier te komen tot weidevogelbeheer.

En meer in detail. Links De Kroon met de verschillende velden (V1, V2.1 en V2.2 en het plasdrasgedeelte (PD). Rechts daarnaast in groen is het terrein van Vitens afgebeeld.

De Hoon

Van het oorspronkelijke weidevogelgebied bij de Meerpaal is nog ca 10 hectare overgebleven waar nog steeds een aanzienlijk aantal weidevogels succesvol broedt. De gemeente Houten is eigenaar en heeft tot en met 2021 samen met vrijwilligers het beheer verzorgd. De gemeente heeft onze stichting gevraagd de verantwoordelijkheid voor het beheer over te nemen. Dat is met ingang van 2022 de situatie en verzorgen wij samen met de vrijwilligers en een veehouder het beheer.

Verslag van het bestuur

Samenstelling bestuur

Het bestuur kent vijf leden: Jan Buys (voorzitter), Jaap ten Boer (penningmeester), Esther Christenhuis (secretaris) en de algemene bestuursleden Arjen Vernooij en Ben de Kruijff.

Arjen Vernooij en Esther Christenhuis zijn tijdens de vergadering van 16 september 2023 afgetreden en opgevolgd door Gerard van Zijl (bestuurslid) en Martin van Middelaar (secretaris). Peter Peek is vanuit de vrijwilligersgroep rond De Hoon adviseur van het bestuur.

Werkzaamheden bestuur

De bestuursleden hebben afgelopen jaar de verschillende taken uitgevoerd die direct aan hun bestuursrol zijn gekoppeld. Het bestuur onderhoudt banden met het gemeentebestuur van Houten, Vitens, de Milieuwerkgroep Houten (MWH), de weidevogelwerkgroep van de MWH, het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, het Collectief Utrecht Oost en de ANV Kromme Rijnstreek.

Het bestuur heeft zich in 2022 uitgesproken tegen het aanleggen van een zonneweide in het gebied wat 'De Heul' op het eiland van Schalkwijk wordt genoemd. Grootste bezwaar van het bestuur is dat er niets gedaan wordt om de weidevogel te beschermen of een alternatief gebied aan te wijzen waarop de weidevogels terecht kunnen. Het bestuur maakt hierover in de brief van 22 augustus 2022 zijn zienswijze bekend aan de gemeente Houten. Hierover vindt een overleg plaats met de wethouder duurzaamheid van de gemeente Houten, de betrokken ambtenaren en de uitvoerder van de zonneweide, BHM Solar. De gemeenteraad heeft een verklaring van geen bedenkingen gegeven waarna het college van B&W een omgevingsvergunning heeft verleend. Het bestuur verzoekt met de brief van 30 oktober 2022 aan het college van de Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht het verzoek tot handhaving, want het bestuur vindt dat de zorgplicht die volgt uit artikel 11.1 van de Wet natuurbescherming wordt genegeerd. In 2023 zullen Gedeputeerde Staten op het verzoek een uitspraak doen.

Ontwikkelingen

Het beheer van De Kroon en De Hoon kent vele werkzaamheden en de verschillende taken zijn vrij arbeidsintensief. We zijn dan ook verheugd dat we een aantal vrijwilligers hebben, die de vele beheertaken op De Kroon en De Hoon heeft uitgevoerd. Er is vele dagen en vele uren, vaak zwaar werk verzet.

De samenwerking met Vitens verliep ook dit jaar erg prettig en goed. Vitens heeft inmiddels besluiten genomen over het beheer van zijn gronden en daar is veel aandacht voor de weidevogels. Daarmee krijgt het weidevogelleefgebied een steviger basis en we verwachten dan ook dat dit de komende jaren mooie resultaten gaat opleveren.

Ons doel om verspreid over het Eiland van Schalkwijk meer optimale weidevogelleefgebieden gerealiseerd te krijgen wil nog niet dichterbij komen. Het Collectief Utrecht Oost heeft in beeld gebracht wat de actuele situatie is op het Eiland van Schalkwijk,

zowel voor wat betreft de weidevogels als de bereidheid van veehouders om zich in te zetten voor de weidevogels. Beide aspecten leverden een hoopvol beeld op. Samen met onze stichting is op basis hiervan een aanpak gemaakt en aangeboden aan de gemeente. De gemeente wil er wel mee aan de slag en heeft het realiseren van 100 hectare weidevogelleefgebied opgenomen in het collegeprogramma. De manier waarop de gemeente dit doel wil realiseren blijft nog onduidelijk, zij stelt dat onder meer afhankelijk van de opbrengsten uit de woningbouw op het Eiland van Schalkwijk.

Financiën

Verpachting van de weidegrond

In 2022 is de stichting ook een pachtovereenkomst met de gemeente Houten aangegaan voor het weidevogelgebied De Hoon in Houten. Het gebied is door de stichting verpacht aan veehouderij Miltenburg. Net als in voorgaande jaren blijft er een klein positief verschil over tussen de pachtsom die door de pachters (gebroeders Sturkenboom voor De Kroon en veehouderij Miltenburg voor De Hoon) aan de stichting wordt betaald en de pachtsom die de stichting afdraagt aan de gemeente. Het verschil tussen pachtinkomsten en pachtafdracht wordt gebruikt om kleine werkzaamheden, aanschaf van onderhoudsmaterialen en algemene kosten te dekken en een klein eigen vermogen voor de stichting op te bouwen.

Financiële verantwoording

De begroting en realisatie 2022 zijn door Jaap ten Boer, penningmeester van de stichting, opgesteld. De inkomsten en uitgaven van de stichting staan in onderstaande overzichten vermeld.

Daarnaast staan in dit overzicht ook de gelabelde gelden vermeld van de vrijwilligers weidevogelbeheer, de voormalige Vogelwacht afdeling Nieuwegein en Weidevogelbeheer De Hoon. De stichting beheert de financiën voor deze gelabelde gelden, de bedragen zijn gelabeld in onze boekhouding en worden alleen aan in dit gebied gekoppelde activiteiten of uitgaven benut. De overschrijding in uitgaven 2022 ten opzichte van de begroting 2022 is grotendeels veroorzaakt door de vergoeding uitgesteld maaibeheer uit het gelabeld budget weidevogelbeheer, die niet was begroot.

BEGROTING 2022			
INKOMSTEN		UITGAVEN	
Te ontv. pacht 2022 (9,25ha *€ 550,-)	€ 5.100,00	Onderhoud vossenraster	€ 200,00
		Onderhoud Weidevogelgebied De Kroon	€ 500,00
		Bestuurskosten	€ 50,00
		Te betalen pacht 2021-2022 (9,75ha*400,-)	€ 3.700,00
	-	Bankkosten	€ 130,00
	-	Webruimte en webhosting	€ 40,00
		Nieuw kattenraster De Kroon	€ 2.000,00
Negatief saldo	€ 1.520,00	Positief saldo	
Totaal	€ 6.620,00	Totaal	€ 6.620,00

REALISATIE 2022

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Ontvangen pacht 2022 Sturkenboom	€ 5.094,00	Onderhoud vossenraster De Kroon	€ 768,61
Ontvangen pacht 1e hj. Miltenburg (De Hoon)	€ 2.900,00	Onderhoud De Kroon	€ 85,44
Donatie afscheid wethouder De Groot	€ 178,33	Bestuurskosten	€ 344,11
		Bankkosten	€ 119,40
		Webruimte en webhosting	€ 21,94
		Representatie	€ 64,20
		Vergoeding uitgesteld maaibeheer Miltenburg	€ 961,37
		Betaalde pacht Houten De Kroon	€ 3.700,00
		Betaalde pacht Houten De Hoon	€ 4.240,40
Negatief saldo	€ 2.117,14	Positief saldo	€ -
Totaal	€ 10.289,47	Totaal	€ 10.289,47

BALANS BOEKJAAR 2022 (31-12-2022)

		ACTIVA	
		31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	Bank; saldo per 31 december 2022	€ 18.998,06	€ 21.115,20
	Nog te ontvangen pacht De Hoon	2.900,00	
Totaal		€ 21.898,06	€ 21.115,20

		PASSIVA	
		31-12-2022	31-12-2021
Passiva	Vermogen	€ 10.630,65	€ 8.886,42
	Nog te betalen pacht 01/04-31/12-2021 aan gemeente Houten	€ 2.775,00	€ 2.775,00
	Gelabeld budget weidevogelbeheer	€ 5.390,58	€ 6.351,95
	Gelabeld budget gelden Vogelwacht Utrecht	€ 3.101,83	€ 3.101,83
	Gelabeld budget gelden weidevogelgebied De Hoon	€ -	€ --
		€ 21.898,06	€ 21.115,20

31 december 2022

Penningmeester Stichting Weidevogelbeheer Eiland van
Schalkwijk: Jaap ten Boer

Beheer

Het gebied De Kroon kan niet floreren zonder het beheer dat de technische commissie voor haar rekening neemt. Ben de Kruijff en Tijmen Blokhuis hebben samen met een groep vrijwilligers alle beheerwerkzaamheden op het terrein De Kroon uitgevoerd om het weidevogelklimaat te optimaliseren. In alfabetische volgorde noemen we hier graag: Arend Burger, Arris Harskamp, Ben de Kruijff, Dirk Murray, Ewoud Plomp, Jan Vrerink, Janek Szyszka, Kees Gijzen, Leo Goes, Lyda van den Dool, Martin van Middelaar, Michiel van Schooten, Pim de Graaf en Tijmen Blokhuis.

Ook op De Hoon zijn de vrijwilligers van onmisbare waarde geweest. Deze zijn: Jaap ten Boer, Siebe Bonthuis, Arend Burger, Arris Harskamp, Dirk Meyer, Peter Peek, Ewoud Plomp, Janek Szyszka, Meine Vellinga en Peter van Wieringen.

Veel dank aan alle vrijwilligers die hebben meegeholpen! Ieder heeft naar eigen vermogen en kunnen een bijdrage geleverd aan het beheer. Hun energie en inzet heeft de ontwikkeling van het gebied weer een stap verder gebracht. Verderop staat een separaat beheerverslag.

Monitoring en evaluatie

In 2016 is gestart met het opzetten van een systematische monitoring van de natuurwaarden, zowel fauna als flora en ook voorkomende insecten worden genoteerd. Met deze gegevens wil de stichting inzicht krijgen in de ontwikkeling van de natuurwaarden en naar haar financiers en andere belanghebbenden en belangstellenden verantwoording afleggen over het gevoerde beheer.

Communicatie en voorlichting

Excursie

Na twee coronajaren konden we weer een excursie houden. Op 15 mei 2022 heeft het bestuur in het kader van de Nationale Vogelweek een excursie georganiseerd. De belangstelling was groot en de vogelliefhebbers waren zeer enthousiast. Een deelnemer reageerde als volgt: "Er waren een paar begeleiders die goede informatie gaven. Ook werd een kijker gebruikt/ingesteld zodat iedereen de vogels goed kon waarnemen." In 2023 zal het bestuur weer zo'n excursie organiseren.

Voorlichting en promotie

Op onze website is de nodige informatie en voorlichting te lezen zoals de nieuwsberichten en de broedvogel- en jaarverslagen.

Verspreiding jaarverslag en broedvogelverslag

Door het jaar heen hebben we de nodige contacten met de gemeente, maar hiermee bereiken we niet alle belanghebbenden. Om onze werkzaamheden en resultaten verder onder de aandacht te brengen hebben we in de zomer het Jaarverslag 2022 en in het najaar het Broedvogelverslag 2022 aan de vertegenwoordigers van de Houtense politieke partijen toegestuurd.

Verslag broedvogels de Kroon en Vitens 2022

Het was weer een goed jaar voor de broedvogels op de Kroon wat leidde tot een fraai broedsucces. Extra bijzonder was het voor de eerste maal succesvol broeden van een paar kluten en ook dat voor het eerst broeden van de wintertaling kon worden vastgesteld. Dit jaar zijn er een aantal aanpassingen geweest in het beheer van het eerste veld op de Kroon om het broedsucces te verhogen. Dit heeft inderdaad geleid tot een toename van het aantal jonge vogels die zijn uitgevlogen.

Het scheuren van de grond op het puttenveld, de aanleg van nieuwe stuwen en een plasdras en het sinds 2019 aangepaste beheer van het er naast gelegen land van Vitens hebben geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal broedvogels op dat gebied. Voor het eerst heeft de kleine plevier in het gebied jongen grootgebracht.

Sinds de start van het weidevogelbeheer op de Kroon in 2015 is er een veelvoud van soorten en aantallen weidevogels op de Kroon en ook recent op het land van Vitens succesvol gaan broeden. Bijna alle kritische weidevogelsoorten broeden nu in het gebied de Kroon/Vitens in Tull en 't Waal met territoria dichtheden die veel hoger zijn dan in de door de provincie Utrecht erkende kerngebieden. Voor een bestendige toekomst van de weidevogels op het Eiland van Schalkwijk is dit gebied essentieel geworden. Een aantal aandachtspunten voor het aankomende beheer van het gebied worden besproken.

De broedvogels

Het gebied werd nauwkeurig geïnventariseerd door Tijmen Blokhuis en Ben de Kruijff, waarbij verstoring van de vogels tot een minimum werd beperkt. Geen nesten werden gezocht. Voordat aan de pachter toestemming werd gegeven te maaien werd het gehele gebied stelselmatig afgezocht op nog aanwezige broedvogels. Ook in de late avond werd geluisterd of er eventueel kwartels of kwartelkoningen aanwezig waren. Dit jaar hebben geen grauwe ganzen in het gebied gebroed.

Eerst worden de afzonderlijke soorten besproken. De resultaten worden vervolgens in een aantal grafieken en tabel 1 in bijlages gepresenteerd en bediscussieerd. De locatie van het weidevogelgebied en de indeling van het gebied in deel segmenten staan genoemd in bijlage 1.

Grutto

De eerste grutto's verschenen zoals gebruikelijk in de eerste helft van maart op de plasdras van de Kroon. Uiteindelijk hebben zich 5-6 paartjes gevestigd in het gebied. Op het eerste veld twee paartjes dicht tegen de hoofdwatgang. Daar zitten ze al jaren. Op het eerste gedeelte van het tweede veld ook een paartje dicht tegen de hoofdwatgang. Op het tweede gedeelte van het tweede veld ook een paartje in de buurt van de plasdras. Mogelijk een paartje net ten westen van de plasdras en een paartje op het gedeelte VW4 van het land van Vitens.

Op basis van het gedrag van de ouders kon worden vastgesteld dat alle paartjes jongen hebben gekregen die goeddeels zijn opgegroeid. Van het paartje op het tweede gedeelte van het tweede veld is dat niet zeker. Het paar op VW4 toonde zich met drie bijna vlieg

vlugge jongen. De eerste vliegende jonge grutto was op 7 juni op de plasdras waar uiteindelijk in totaal 18 jonge grutto's op 13 juli werden waargenomen! Hierbij moet worden opgemerkt dat er ook jonge grutto's van elders aanwezig kunnen zijn zoals kon worden vastgesteld voor een gekleurde jonge grutto die enkele dagen eerder door Astrid Kant in de Vijfherenlanden was geringd.

De plasdras biedt veel voedsel voor de jonge vogels die hier zeer ijverig voedsel zoeken. Hoogstwaarschijnlijk zijn er 6-9 jonge grutto's die gebroed hebben op de Kroon/Vitens uitgevlogen. Dit is het tweede jaar op rij dat er flinke aantallen jonge grutto's zijn groot gebracht. Het is te hopen dat een aantal van hen volgend jaar in het gebied gaan nestelen.

Grutto met kleurringcombinatie R3LYBR is als volwassen vogel op de Hoon geringd. Het is een man en heeft nu voor het derde jaar op de Kroon gebroed. Ook de grutto met een afhappende poot in de vlucht (manke Nelis) die vorig jaar op de Kroon broedde was dit jaar weer druk met zijn /haar jongen te beschermen.

Tureluur

Deze soort blijft het goed doen op de Kroon/Vitens met 3 broedparen op V1, 4 paar op V2.2 en de plasdras, 2 paar op VW2, 1 paar op VO2 en 1 paar op VM2. Totaal waren er dus 11 broedparen waarvan zeker 6 paren jongen hebben grootgebracht zoals bleek uit waarnemingen van het gedrag van de ouders en rechtstreekse waarnemingen van de jonge vogels op de plasdras. Het eerste bijna vliegvlugge jong werd op 7 juni waargenomen. Op 20 juni hadden zich al 8 vliegvlugge jongen verzameld die druk aan het voedsel zoeken waren op de plasdras.

Kievit

Het was weer een heel goed jaar voor de Kievit in het gebied met totaal 23 broedparen waarvan er tenminste 15 paar jongen heeft grootgebracht. De nesten lagen op V1(5), V2.2 en plasdras (4), VW2 (2), VW4(8), VO2 (2) en VM2 (2). Op V1 hebben 2 paar hun jongen grootgebracht. De eerste pullen werden in de derde week van april waargenomen.

Scholekster

Een paar scholeksters had hun nest op VW4. De eieren zijn uitgekomen rond 14 juni. Tot 27 juni moeten er jongen aanwezig geweest zijn op basis van het gedrag van de ouders. Of de jongen zijn uitgevlogen is onbekend.

Kluut

Vorig jaar hadden twee paar kluten voor het eerst een nest op de plasdras. Helaas zijn de eieren waarschijnlijk door vogels opgegeten. Een vroege waarneming van een paartje kluten op 13 april gaven hoop op een nieuw broedgeval. De vogels verdwenen echter snel. Op 30 mei verscheen er weer een paartje op de plasdras. Het vrouwtje had kleurringen uit Frankrijk. Verschillende paringen werden waargenomen en op 7 juni kon worden vastgesteld dat het paartje een nest had op het grote eiland in de plasdras tussen heel dichte begroeiing! Op 1 juli kwam de eerste kluut uit het ei om de dag gevolgd door nog twee pullen.

De ouders verdedigden hun jongen zeer fanatiek en tolereerden geen enkele andere vogel in de buurt van de jongen. Op 27 juli konden de jongen fladderen en is moeder kluut verdwenen. Vader kluut is samen met twee vliegvlugge jongen in de eerste week van augustus vertrokken. Het achter gelaten jong heeft op 10 augustus de plasdras verlaten. Dit is het eerste succesvolle broedgeval van de kluut in de gemeente Houten na heel veel jaren!

Kleine plevier

Eindelijk kon voor het eerst het uitvliegen van jonge kleine plevieren in het gebied worden vastgesteld. Niet minder dan 3 paartjes vestigden zich op de in het vroege voorjaar gescheurde grond van het puttenveld op Vitens. Broeden kon worden vastgesteld op VW2,3 en 4. Midden juni waren de eerste pullen te zien van tenminste twee nesten. Uiteindelijk zijn ook tenminste twee pullen uitgevlogen. De combinatie van gescheurde grond met grit afgedekte weg op het puttenveld en de voedselrijke greppels en plasdrassen op de Kroon en Vitens creëerden een ideaal broedbiotoop.

Wintertaling

Het is gebruikelijk dat in de winter, het voorjaar en de herfst er mooie aantallen wintertalingen op de plasdras van de Kroon voorkomen. Verassend was dat dit jaar een paartje tot laat in het voorjaar aanwezig was. Toen op juni regelmatig een los mannetje op de plasdras zwom kwam het vermoeden dat het hier om een broedgeval ging. Op 14 juni werd bij puur toeval een vrouwtje van haar nest opgestoten. Het nest was diep verstopt in hoog gras en bevatte 4 eieren. Het lag op een hoog gedeelte van de overgang van V2.1 naar V2.2 op de tweede akker dichtbij de natte greppels. Het is onbekend wat het verloop van dit eerste broedgeval van deze zeldzame en bedreigde weidevogel is geworden.

Slobeend

Ook deze eend is een kwetsbare weidevogel in de provincie Utrecht. Hij blijft echter een vaste broedvogel in het gebied met dit jaar weer 4 broedparen. Een paartje is traditiegetrouw aanwezig op V1 en twee paartjes in de omgeving van de plasdras op de Kroon. Het vierde broedgeval was op het gedeelte van Vitens het dichtst bij de wetering gelegen. Het verloop van het broedsucces is voor deze eend heel lastig vast te stellen door de grote schuwheid van de moeder met jongen. Voor het eerst kon op 23 mei vanuit de schuilhut een vrouw met 7 kleine pullen worden waargenomen. Op 30 mei werd de vrouw met 9 grote pullen waargenomen die heel waarschijnlijk volwassen zijn geworden. Ook zijn er aanwijzingen dat een tweede legsel succesvol is geweest.

Wilde eend

Terwijl de wilde eend in Nederland steeds minder als broedvogel voorkomt blijft hij in het gebied een algemene broedvogel. Tenminste 6 paartjes waren aanwezig en regelmatig werden vrouwtjes met pullen waargenomen. Het is de inschatting dat tenminste 4 broedsels succesvol geweest zijn.

Krakeend

De sterke toename van de krakeend als broedvogel in Nederland is ook merkbaar in het gebied. Het aantal broedparen wordt geschat op 6. Het broedsucces is onbekend waarschijnlijk is tenminste een legsel succesvol geweest.

Kuifeend

Het gebruikelijke paartje kuifeenden was weer aanwezig in de sloten op de Kroon en heeft daar waarschijnlijk gebroed.

Meerkoet

De meerkoet is een vaste broedvogel geworden in het gebied. Zowel in de sloten als bij de plasdras worden nesten gezien en pullen geboren. Ongeveer 5 paartjes nestelden en tenminste 2 legsels werden grootgebracht. Leeggeroofde nesten werden ook vastgesteld.

Waterhoen

Door de toegenomen moerasvorming in het gebied is er een aantrekkelijk biotoop voor het waterhoen ontstaan. Op de plasdras broedde een paar met succes. Pal nadat de jongen waren geboren werden nieuwe paringen gezien die tot een tweede succesvol legsel leidden. In augustus/september verbleven er dan ook zeker een tiental waterhoentjes in drie leeftijd klassen op de plasdras.

Fazant

Dit jaar broedde de fazant voor het eerst in het gebied. Zowel man als vrouw fazant werden regelmatig gezien. Midden juni werden twee kleine pullen op V2.2 opgejaagd. Dat was even schrikken omdat hier in 2020 mogelijk de kwartel heeft gebroed maar het waren echt mini fazanten.

Gele kwikstaart

Wederom broedden er een of twee paar van de schaars voorkomende gele kwikken in het gebied, nu in de V1-VW2 regio. Uit het gedrag van de oude vogels en waarnemingen van jonge beesten kon worden vastgesteld dat tenminste 1 paar succesvol is geweest. De aantrekkelijkheid van het gebied voor gele kwikken blijkt verder uit de langdurige aanwezigheid van een tiental vogels in augustus.

Witte kwikstaart

Twee paar hebben hun jongen in het gebied grootgebracht.

Graspieper

Ook dit jaar waren er een of twee broedparen van de graspieper nu in de V2- VW3 regio. Broedsucces is onbekend.

Kleine karekiet

In de sloten op en rond de Kroon groeit steeds meer riet. Het is dan ook logisch dat er een toename is van het aantal kleine karekiet territoria. Dit jaar werden er 4 vastgesteld. Om de nesten te beschermen is het sloot schonen uitgesteld tot in augustus.

Bosrietzanger

Parallel aan de ontwikkeling van de kleine karekietpopulatie beginnen ook bosrietzangers het gebied te ontdekken. Op twee plaatsen waren langdurig zingende vogels te horen.

Rietgors

Ook deze vogel profiteert van de verruiging van de sloten. De langdurige aanwezigheid van een zingend mannetje op V2 impliceert een broedgeval.

Verslag beheer en gebruik De Kroon 2022

In dit verslag staan de verschillende activiteiten ten aanzien van het beheer en het gebruik van de Kroon in chronologische volgorde genoemd.

- Eind januari greppels vol laten lopen. Waren maximaal gevuld midden februari.
- Begin februari door HDSR gedoneerde planken over de scheidingsloot met Vitens geplaatst.
- Februari flink wat pitrussen bij de plasdras uitgestoken. Begrazing met 15-35 schapen.
- Vijf brandganzen door vogelgriep geveld bij plasdras. Gemeld bij NVWA en gemeente. Dode vogels door gemeente verwijderd.
- Begin maart vogelpinnen op palen frambozenplant kwekerij geplaatst. Vossenraster geplaatst en op stroom gezet.
- 19 maart jaarlijkse overleg met vrijwilligers.
- Maart kattenhek door de Hertog geplaatst op 12 april klaar.
- 25 april jaarlijkse overleg met Jeroen Sturkenboom waarbij afgesproken is dat er 4 koeien op A1,2 op V1 in de broedtijd gaan grazen. Ook is afgesproken dat voor 1 oktober de balen gras bij de container zijn verwijderd. Beide afspraken zijn nagekomen.
- 30 april start begrazing 4 drachtige koeien
- 24 mei rondleiding Jan Buys (voorzitter) en Jaap ten Boer (penningmeester)
- 8 juni rondleiding Koen Helling (ambtenaar duurzaamheid gemeente Houten)
- 13 juni greppels laten leeglopen.
- 27 juni eindstukken greppels schoongemaakt.
- 7 juli de Kroon gemaaid, opbrengst 130 balen 10% minder dan de opbrengst van de laatste jaren. Dat klopt met de constatering dat de grasmat iets minder dicht was. Door begrazing geen opbrengst A1,2 V1.
- 1 augustus start bestrijding distels en zuring. Helaas meer planten dan vorige jaren hoogst waarschijnlijk door de begrazing met paarden. In september met de zeis nieuw opgekomen distels gemaaid.
- 31 augustus plaatsing broedvlot plasdras Vitens.
- Augustus tot begin november begrazing met 10 paarden (merries met veulens).
- Oktober schoonmaken eindstukken greppels en verwijdering wilgen plasdras.
- December na begrazing met 35 schapen.

Verslag beheer en gebruik De Hoon 2022

Sinds 2016 doen Peter Peek en Siebe Bonthuis de weidevogelbescherming samen met vrijwilligers en leden van de Milieu Werkgroep Houten voor het weidevogelgebied De Hoon. Werkzaamheden ten behoeve van optimalisatie van het gebied worden steeds door een vrijwilligersgroep uitgevoerd. Om weidevogels te kunnen behouden op de lange termijn is het noodzakelijk dat er ieder jaar voldoende jongen groot en vliegvlug worden. Op sommige factoren hebben we een klein beetje invloed. In maart hebben we een nieuw drijvend eiland in de grote plas erbij gelegd, deze keer met een topping van schelpen. Een scholeksterpaar vond dat interessant genoeg om er een nest te beginnen. Het eiland met de sedum is voorzien van een nieuwe sedumlaag die wel kort zal blijven. Een echtpaartje visdief vond dat dit jaar interessant genoeg voor een broedpoging. In de maanden februari en maart hebben we regelmatig ganzen verjaagd om de grasgroei een klein beetje te kunnen helpen. Dit blijkt nog lastig. Net zoals eerdere jaren constateerden we dat de vroege kuikens van kievit en grutto weinig tot geen dekking hadden, wat predatoren in de kaart speelde. De bomen langs het helofytenfilter zijn wederom gesnoeid. IJzeren toegangshek tot de Hoon hebben we nu permanent laten plaatsen, geen gedoe meer met een weidegebied dat vrij toegankelijk is. Rust- en slaappleats van weidevogels aan het Kaagschip was dit jaar voor het laatst beschikbaar, het is een nieuwbouwproject geworden. Mooie samenwerking dit jaar met het waterschap Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). Om het waterpeil omhoog te krijgen in korte tijd stelden zij een dieselpomp ter beschikking, die in 2 dagen alle sloten binnen weidevogelgebied de Hoon vol pompte. Hiermee liet HDSR zien dat ze de weidevogels en biodiversiteit een warm hart toedragen!

Predatie

Afgelopen seizoen hebben we niet echt een goed beeld van predatie. Feit is wel dat we te weinig grote kievitskuikens hebben gezien zeker gezien het grote aantal nesten.

Kuikenoverleving

Van kievit werden maar beperkt grote kuikens gezien. Of dat door predatie was of voedselgebrek konden we niet met zekerheid vaststellen. Bij grutto hebben zeker 3 paren jongen op de wieken gebracht. Tureluur lijkt matig tot goed. Scholekster ook redelijk. Op het schelpeneiland broedden scholeksters en die brachten succesvol 1 kuiken groot.

Overlast

Dit jaar hebben we bij de Hoon veel last van mensen. Sabotage van schrikdraad en afrastering, mensen die ondanks de verbodsborden toch via de wei hun wandelrondje willen doen, joggers die afkorten en voorbijgaande mensen die in de wei en omgeving daar vooral veel troep illegaal achterlaten. Ook hondenuitlaat diensten en andere mensen die hun hond niet aangeliend uitlaten komen veelvuldig voor.

Resultaten broedseizoen

In chronologie vanaf 2016 ziet de ontwikkeling van het aantal broedparen er zo uit:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Grutto	12	11		10	11	8	6
Kievit	12	18		26	33	33	26
Tureluur	3	4		6	5	5	5
Scholekster	1	1		1	1	4	3
Kleine plevier				1	1	2	1
Gele kwikstaart		2		2	0	0	0
Graspieper		1		1	0	0	1
Slobeend					2	1	1
Visdief							1

Aantallen weidevogels blijven redelijk op peil maar grutto en kievit lopen wat terug. Van jonge grutto's is bekend dat ze meestal niet op precies dezelfde plek terugkeren als broedvogel als waar ze zijn geboren. Maar meestal wel binnen een straal van 1km. Dit zou de verklaring kunnen zijn dat op de Kroon jonge grutto's worden waargenomen die op de Hoon zijn geboren. En nieuwkomer dit jaar is de visdief die, om onduidelijke reden, wellicht pleisterende aalscholvers, niet succesvol was.

Andere soorten vogels die broeden op De Hoon

Witte kwikstaart, Krakeend, Kuifeend, Wilde eend, Kolgans, Grauwe gans, Brandgans, Meerkoet, Fuut.

Andere soorten vogels die pleisteren, rusten en foerageren op De Hoon

Zomertaling, Smient, Tapuit, Kneu, Putter, Gele kwikstaart, Kempiaan, Wintertaling, Zomertaling, Witgatje, Oeverloper, Canadese gans, Lepelaar, Watersnip, Torenavalk, Buizerd, Bruine kiekendief, Blauwe reiger, Sperwer, Slechtvalk, Visdief, Rietgors, Boerenwaluw, Huiswaluw en Oeverwaluw.

Nieuw gerealiseerd op De Hoon

- Nieuw drijvend vogeleiland gemaakt en in de grote plas naast de Hoon te water gelaten
- Achterstallig baggerwerk van sloot van 400 meter uit laten voeren door loonwerker begin september. Uitkomende grond laten egaliseren en opnieuw ingezaaid met kruidenrijk zaadmengsel.

Aandachtspunten voor toekomst

- Biodiversiteit verhogen
- Terugdringen zuring / distel

- Ganzenoverlast verder beperken om in voorjaar wat sneller gewas op lengte te krijgen (op dit moment wordt door gemeente al actief aan ganzenreductie gedaan (ontheffing Provincie) door middel van eieren prikken)
- Maaibeleid samen met de boer afstemmen om meer frequent zaadtoppen af te maaien of extra maaibeurten.

Verslag flora en fauna de Kroon en Vitens 2022

In dit deel van het jaarverslag 2022 zijn de bijzondere vogels tezamen met andere waarnemingen van flora en fauna beschreven.

De vogels

De bijzondere vogelwaarnemingen dit jaar waren twee dodaarzen, die voor het eerst aan het eind van de zomer op de nieuw aangelegde plasdras bij Vitens verbleven. Zij waren langdurig aanwezig schuidden soms onder het broedvogeleiland wat deze zomer daar is geplaatst. Het is niet onaannemelijk dat de dodaars daar in de toekomst gaan broeden. Naast de vele ooievaars, blauwe reigers en grote zilverreigers verbleef dit najaar langdurig een juveniele purperreiger in het gebied.

Spectaculair was de ontdekking op 18 augustus van een juveniel porseleinhoen in de moerasvegetatie rond de plasdras op De Kroon.

De vogel was tenminste aanwezig tot 6 september en liet zich goed vastleggen op een cameraval tegelijk met de ook in deze periode aanwezige volwassen waterral. Ook liet zich hier voor het eerst een blauwborst op de cameraval vastleggen.

Het gebied blijft logischerwijze aantrekkelijk voor roofvogels. Een havik sloeg een weidevogel op V1 en de vele zangvogels bij Vitens trokken de aandacht van verschillende sperwers soms tot twee tegelijk. Bruine kiekendieven komen heel regelmatig langs en torenvalken en buizerds zijn vrijwel altijd aanwezig vanwege de vele muizen.

De plasdrassen zijn niet alleen aantrekkelijk voor de weidevogels maar trekken ook veel doortrekkende steltlopers zoals dit jaar de Temmincks strandloper, veel watersnippen, enkele bokjes, zwarte en groenpootruiters, bosruiters, witgatjes, kemphanen en oeverlopers.

Zangvogels waren dit jaar in veel grotere aantallen aanwezig dan vorige jaren wat aangeeft dat het gebied ook voor deze vogels steeds aantrekkelijker wordt. Tot 30 ringmussen, 120 kneuen, 3 paapjes, 20 putters lieten zich regelmatig zien vooral in de zeer kruidenrijke vegetatie op VW2,3,4. Enkele roodborsttapuiten lieten zich ook soms zien en de eerste grasmus in het gebied werd waargenomen. Ook verbleven er tot tien gele kwikken tegelijk in de najaarstrektime.

Heel spannend waren de waarnemingen van tapuiten dit voorjaar op het land van Vitens waar door de aanleg van de nieuwe waterwinputten er een geaccidenteerd gebied met de nodige bergjes zand was ontstaan. Drie vogels kwamen daar begin mei aan en verbleven daar langdurig. Een paartje bleef tot diep in mei in het gebied en vertoonde broedvogel gedrag! Het mannetje is tot 2 juni waargenomen.

Helaas is het niet tot een broedgeval gekomen. Broeden op dergelijke locaties in het binnenland is uitermate ongebruikelijk. In de herfst werden er weer terugtrekkende tapuiten gezien.

De veldleeuwerik die in het voorjaar op De Kroon kort aanwezig was kwam misschien het gebied even verkennen.

De andere natuur

Het gebied blijft aantrekkelijk voor een forse hazenpopulatie. Ook waren er meer muizen dan vorig jaar vooral op V2, te oordelen naar het aantal gangen in de grond. Mollen komen voor maar niet in heel hoge aantallen.

Door omstandigheden is het helaas dit jaar niet gelukt een systematische planten-, insecten- en wormeninventarisatie te houden. Wel kon worden vastgesteld dat er een forse toename is geweest van libellen vooral bij de nieuwe plasdras van Vitens met veel heidelibellen en lantaarntjes. Op VW 2, 3, 4 ontwikkelde zich dit jaar een heel bloemrijke kruiden vegetatie (met o.a. veel akker- en melkdistels) door het gebied in het voorjaar te frezen en in te zaaien. Dit veroorzaakte een sterke toename in het aantal insecten met o.a. heel veel blinde bijen en andere zweefvliegen.

Voor het eerst werd er een moerasandijvie plant op de plasdras bij de Kroon aangetroffen. De plant is verwijderd om een explosieve ontwikkeling van deze pioniersplant te voorkomen.

Helaas is er kleine maar gestage toename van het Jacobs kruiskruid op zowel De Kroon als het land van Vitens. Op De Kroon zijn de planten voor het in het zaad schieten handmatig verwijderd. Bij Vitens is dat veel minder systematisch gebeurd.

Bijlage 1 gebiedsindeling de Kroon/Vitens

De Kroon bestaat uit de deelgebieden V1,V2.1,V2.2 en de plasdras (PD). Het land van Vitens bestaat uit de deelgebieden VW1,VW2,VW3,VW4,VM1,VM2,VO1 en VO2. De plasdras van Vitens is gelegen op VW4 grenzend aan de scheidingsloot met V2.2. Het puttenveld op Vitens zijn alle VW deelgebieden.

Colofon

De foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt door Ben de Kruijff tenzij anders vermeld.
Fotomateriaal mag niet zonder toestemming van de maker worden overgenomen of gepubliceerd.

Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

Emailadres: info@wevs.nl

Website: <https://www.wevs.nl>

Jaarverslag samengesteld en opgemaakt door het bestuur

April 2023